

ΟΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΜΙΑΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΕΧΕΙ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΦΥΛΟΥ «Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ» ΣΤΗ Ν.Α. ΑΣΙΑ

της Ξανθής Πετρινώτη

Έχει παρέλθει ήδη ένας μήνας από την 26η Δεκεμβρίου 2004, την ημέρα που οι γιγάντιες τεκτονικές πλάκες συγκρούστηκαν στον πυθμένα του Ινδικού Ωκεανού με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν τα παλιρροϊκά κύματα που έπνιξαν πάνω από 220.000 ανθρώπους στις χώρες της ΝΑ Ασίας ακόμη και της μακρινής Αφρικής. Με τρόμο αλλά και θαυμασμό ο πλανήτης παρακολουθεί από την τηλεόραση τις εικόνες της καταστροφής αλλά και της απρόσμενης έκφρασης μιας αλληλεγγύης των πολιτών με προσφορές από φτωχούς και πλούσιους, παιδιά και γέροντες, άντρες και γυναίκες, μορφωμένους και μη. Η συγκίνηση για τα θύματα αυτής της φοβερής καταστροφής έχει αγγίξει τους πολίτες σε τέτοιο βαθμό που και οι κυβερνήσεις αισθάνονται την πίεση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και των ίδιων των πολιτών τους και αφυπνίζονται, με κάποια καθυστέρηση, για να «δώσουν» και αυτές αλλά κυρίως για να οργανώσουν, σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές, την τεράστια προσπάθεια που απαιτείται ώστε η βοήθεια να φτάσει και στο πιο απομακρυσμένο χωριό, της πιο οικονομικά υπανάπτυκτης περιοχής της κάθε ρημαγμένης χώρας.

Ένα τέτοιο γεγονός, αντικειμενικά τεράστιας εμβέλειας η οποία μεγεθύνεται από την προβολή του από τα Μέσα, έχει προκαλέσει και ένα κύμα σχολίων ειδημόνων και μη, στις εφημερίδες, στην τηλεόραση, στο Ιντερνετ, σε δημόσιες συζητήσεις, σε συναυλίες και εράνους και δημοπρασίες. Το γεγονός σχολιάζεται από φυσικούς επιστήμονες που εξηγούν τη γένεσή του και τις δυνατότητες πρόβλεψης και μετριασμού των καταστροφικών συνεπειών του, από τους ασκούντες τις επιστήμες της υγείας για τις ιατρικές και ψυχολογικές συνέπειες στα άτομα και στις κοινότητες των πληγείσων περιοχών, από κοινωνικούς επιστήμονες οι οποίοι αναφέρονται στις διάφορες πλευρές των διεθνοπολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών συνεπειών του. Αναλύεται επίσης και από επιστήμονες των ανθρωπιστικών επιστημών αλλά και καλλιτέχνες και συγγραφείς οι οποίοι/ες αναδεικνύουν τη φιλοσοφική σημασία της αντίδρασης στο γεγονός, δηλαδή τι σημαίνει η αλληλεγγύη για αυτούς που τη δέχονται αλλά και για αυτούς που τη δίνουν, αν και με ποιούς όρους μπορεί να είναι κανείς πολίτης τον 21ο αιώνα.

Η προσπάθεια να περιγράψουμε, να ταξινομήσουμε και να καταλάβουμε τις συνέπειες αυτής της τρομερής φυσικής καταστροφής αναπόφευκτα **μας οδηγεί στο να καταγράψουμε και τις διαφορές μεταξύ των χωρών, μεταξύ των θυμάτων και των επιζώντων.** Να προσπαθήσουμε να εκτιμήσουμε τόσο την τάξη μεγέθους όσο και το βαθμό επείγοντος των προβλημάτων που δημιουργήσε το τσουνάμι που είναι διαφορετικά σε κάθε χώρα και περιοχή και σε κάθε ομάδα του πληθυσμού.

Παραδείγματος χάριν, στις παράκτιες περιοχές το τσου-

νάμι έπληξε κυρίως αυτούς που κατοικούσαν σχεδόν πάνω στο κύμα και ζούσαν από τη θάλασσα: τους ψαράδες και τις οικογένειες τους που έχασαν ανθρώπους, τα σπίτια τους αλλά και τα μέσα επιβίωσης, τις βάρκες τους. Καταστράφηκε επίσης η τουριστική υποδομή, ξενοδοχεία και χώροι αναψυχής, δρόμοι και μέσα μεταφοράς. Όμως είναι διαφορετική η ένταση του προβλήματος αποκάταστασης για τους ψαράδες από τους ιδιοκτήτες των ξενοδοχείων, συχνά μέλη διεθνών ξενοδοχειακών αλυσίδων, και διαφορετική για την αποκατάσταση των δημόσιων υποδομών.

Οι συνέπειες της καταστροφής διαμορφώνονται όχι μόνο από τη σφοδρότητα του φυσικού φαινομένου (την εγγύτητα στο επίκεντρο του σεισμού, τη μορφολογία του εδάφους των ακτών, κ.λπ.) αλλά **και από την προϋπάρχουσα πολιτική, κοινωνική και οικονομική κατάσταση ακόμα και το πολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο ζούσαν τα θύματα.** Έτσι στις δύο πιο πληγείσες χώρες, την Ινδονησία και τη Σρι Λάνκα, οι περιοχές που υπέστησαν τις μεγαλύτερες καταστροφές ήταν περιοχές όπου εδώ και χρόνια μαίνονταν συγκρούσεις εξαιτίας αποσχιστικών κινήσεων. Κατανέμεται άραγε η βοήθεια στα θύματα αυτών των περιοχών κατά δίκαιο τρόπο από τις κρατικές υπηρεσίες;

Στις πληγείσες περιοχές οι προϋπάρχουσες κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες επιτάθηκαν μετά τις πλημμύρες καθιστώντας κάποια από τα θύματα ιδιαίτερα ευάλωτα. Έτσι οι πλέον αδύναμοι, τα παιδιά που έχασαν τους γονείς τους, αντιμετωπίζουν, σύμφωνα με τα διεθνή ειδησιογραφικά πρακτορεία αλλά και διεθνείς οργανώσεις όπως η Save the Children, πλήθος κινδύνους: να πέσουν στα νύχια κυκλωμάτων παράνομων υιοθεσιών, να γίνουν αντικείμενο σεξουαλικής εκμετάλλευσης από, ενδημούντα σε κάποιες χώρες, δίκτυα παιδεραστείας, ή να «υιοθετηθούν» από συγγενείς που αποβλέπουν στα έκτακτα επιδόματα που ανήγγειλαν κυβερνήσεις ακριβώς για να αποτρέψουν τα χειρότερα, ως μέσο ενίσχυσης του πενιχρού τους εισοδήματος.

Η κατάσταση των κοριτσιών και των γυναικών που βρίσκονται σε πρόχειρους καταυλισμούς είναι ιδιαίτερα ανησυχητική. Σύμφωνα με μια διεθνή οργάνωση, τη Women and Media Collective, στη Σρι Λάνκα έχουν αναφερθεί κρούσματα βιασμών ακόμα και ομαδικών αλλά και γενικότερα επιθέσεις εναντίον γυναικών που έχουν στερηθεί των προστατευτικών, συγγενικών τους δικτύων.

Το Ταμείο Βοήθειας Πληθυσμού του ΟΗΕ (UNFPA) σε επείγουσα ανακοίνωσή του, ζητά να υπάρξει ειδική μέριμνα για τις γυναίκες και τα κορίτσια. Σύμφωνα με εκτιμήσεις των υπηρεσιών του, υπάρχουν 150.000 έγκυες γυναίκες που είναι

άστεγες. Οι 50.000 από αυτές αναμένουν να γενήσουν μέσα στους επόμενους 3 μήνες. Η **καταστροφή των νοσοκομείων, η έλλειψη στέγης, τροφής και ακόμα και καθαρού νερού μπορεί να σημάνουν μεγάλο αριθμό θανάτων μητέρων και βρεφών.** Η οποιαδήποτε περιπλοκή εγκυμοσύνης (κάτι που, σύμφωνα με τις στατιστικές, εμφανίζεται υπό κανονικές συνθήκες στο 15% περίπου των περιπτώσεων) σε περιοχές που ακόμα και οι παραδοσιακές μαιές έχουν αναγκαστεί να μετοικήσουν, απειλεί άμεσα τη ζωή των γυναικών. Στην επαρχία Aseh της Σουμάτρας, 25.000 έγκυες γυναίκες χρειάζονται επείγοντως ιατρική αλλά και διατροφική υποστήριξη. Η UNFPA διανέμει στη Σουμάτρα ειδικά «πακέτα τοκετού». Περιέχουν σαπούνι για το πλύσιμο των χεριών, πλαστικό φύλλο για το έδαφος, ξυράφι για το κόψιμο του ομφάλιου λώρου και σπάγγο για το δέσιμό του και πάντα για το τύλιγμα του μωρού. Η UNFPA κάνει έκκληση στους δότες να συλλεχθούν 3 εκατομμύρια δολάρια ειδικά για την αποστολή πακέτων τοκετού και πακέτων ατομικής υγιεινής στις γυναίκες στις πληγείσες χώρες ώστε να μπορέσουν να επιστρέψουν στην κοινότητα τους με αξιοπρέπεια και να συνεχίσουν να φροντίζουν τις οικογένειές τους.

Αν και οι ιδιαίτερες ανάγκες των γυναικών και των κοριτσιών μπορεί να λαμβάνονται υπόψη από τους διεθνείς οργανισμούς που έχουν πολύχρονη πείρα στη χορήγηση ανθρωπιστικής βοήθειας, η αποτελεσματικότητά των οργανισμών αυτών να φέρουν τη βοήθεια στα θύματα είναι πάντα το ζητούμενο. Όμως ακόμα πιο αμφίβολη είναι η ευαισθητοποίηση για τις συνέπειες στις γυναίκες της μακροχρόνιας προσπάθειας ανασυγκρότησης των κατε-

στραμένων κοινοτήτων, των παραγωγικών μονάδων και ακόμη και των δημόσιων υποδομών. **Μικρές και μεγάλες νίκες όπως η πρόοδος που είχε επιτευχθεί στην ένταξη των κοριτσιών στην εκπαίδευση, στη διάδοση μεθόδων αντισύλληψης για τον περιορισμό των γεννήσεων με τη δημιουργία τοπικών κλινικών, στη ενίσχυση της οικονομικής ανεξαρτησίας των γυναικών με την τόνωση της επιχειρηματικότητας, διευκολύνσεις για δάνεια, επαγγελματική εκπαίδευση, κ.λπ. γίνονται μετά το τσουνάμι, επισφαλείς.**

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εντάξει, ήδη από το 1995, την ισότητα των φύλων ως ένα βασικό όρο στις συμφωνίες και στους κανονισμούς που διέπουν την συνεργασία για την ανάπτυξη. Η επιλογή αναπτυξιακών προγραμμάτων στις υπό ανάπτυξη χώρες δεσμεύεται και από τη διάσταση φύλου που εμφανίζει το κάθε υποψήφιο για κοινοτική χρηματοδότηση πρόγραμμα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε ψήφισμά του της 27ης Φεβρουαρίου 2002, επιβεβαιώνει τη βούληση της Ένωσης να συνεχίσει να ενσωματώνει το ζήτημα της ισότητας ευκαιριών στην αναπτυξιακή συνεργασία.

«Η αντιμετώπιση ενός σεισμού δεν είναι μόνο επιστημονικό ή τεχνικό θέμα αλλά κυρίως επιχειρησιακό» δήλωσε λίγες μέρες μετά το σεισμό στην ΝΑ Ασία ο ομότιμος καθηγητής σεισμολογίας Β. Παπαζάχος. **Αυτό το γιγαντιαίο έργο της αντιμετώπισης των συνεπειών των τσουνάμι, έργο το οποίο θα διαρκέσει χρόνια και θα πρέπει να συνεχιστεί ακόμα και όταν τα φώτα της δημοσιότητας στραφούν στο επόμενο εντυπωσιακό παγκόσμιο γεγονός, πρέπει να φροντίσουμε να το διακρίνει ευαισθησία για τις συνέπειες στις γυναίκες και στον αγώνα τους για επιβίωση και κοινωνική προκοπή.**

Η γεωγραφία της συμφοράς

• Ινδονησία

Η Σουμάτρα, το κοντινότερο νησί στο επίκεντρο του σεισμού αριθμεί πάνω από 166.000 νεκρούς και πολλές χιλιάδες αγνοούμενους. Σύμφωνα με το BBC, το 70% των κατοίκων των παράκτιων περιοχών έχουν πνιγεί. Ο αριθμός των αστέγων εκτιμάται στους 800.000. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζει η διεθνής βοήθεια είναι οι αποσχιστικές συγκρούσεις που μένονταν στην επαρχία Aseh και η διστακτικότητα των Ινδονησιακών αρχών ασφαλείας να επιτρέψουν την πρόσβαση στα ξένα σωστικά συνεργεία.

• Σρι Λάνκα

Στη Σρι Λάνκα οι περιοχές που πλήγησαν βρίσκονται στην ανατολική και νότια ακτή. Ο αριθμός των νεκρών εκτιμάται στους 30.880 αλλά χιλιάδες ακόμα αγνοούνται. Οι άστεγοι είναι μεταξύ 800.000 και 1.000.000 ατόμων. Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας εκτιμά ότι περί τους 400.000 άνθρωποι έχασαν τη δουλειά τους καθώς τόσο ο τουρισμός όσο και η γεωργία-αλιεία αλλά και η βιοτεχνία έχει πληγεί. Αν και η κυβέρνηση έκανε έκκληση για διεθνή βοήθεια και η διεθνής κοινότητα μαζί και οι χιλιάδες κεϋλανέζοι μετανάστες που εργάζονται ανά τον κόσμο ανταποκρίθηκαν και εδώ το αποσχιστικό κίνημα των Tamil Tigers και η δυσπιστία που υπάρχει απέναντι στην κυβέρνηση έχει δημιουργήσει ερωτηματικά για το αν η διεθνής βοήθεια φτάνει στις βορειο-ανατολικές περιοχές που ελέγχονται από τους Tamil.

• Ινδία

Τα νησιά Andaman και Nicobar, ανατολικά της Ινδικής χερσονήσου και η επαρχία Tamil Nadu έχουν υποστεί τις χειρότερες καταστροφές. 8.800 νεκροί καταγράφηκαν

στην Ινδία και άλλοι 1.894 στα νησιά. Σε χιλιάδες ανέρχονται και εδώ οι αγνοούμενοι ενώ οι νησιώτες εγκαταλείπουν μαζικά τα Andaman και Nicobar στα οποία έχει αλλάξει η γεωμορφολογία και με την άνοδο του επιπέδου του νερού έχουν υποστεί πλημμύρες που κατέστρεψαν τις πηγές γλυκού νερού. 140.000 άστεγοι Ινδοί, κυρίως ψαράδες και οι οικογένειές τους, έχουν βρει καταφύγιο σε πρόχειρες εγκαταστάσεις που οργάνωσε η κυβέρνηση. Η Ινδία δεν έχει δεχθεί βοήθεια από τη διεθνή κοινότητα καθώς υπήρχε στρατιωτική βάση πάνω σε ένα από τα νησιά και έχει αναλάβει μόνη της την αποκατάσταση των πληγείσων περιοχών.

• Ταϊλάνδη

Στη χώρα αυτή και κυρίως στα νησιά της δυτικής ακτής όπως το Phuket, έχασαν τη ζωή τους 5.300 άνθρωποι αλλά επειδή ακόμα ανασύρονται πτώματα από τα ερείπια ο αριθμός αυτός αναμένεται να αυξηθεί. Υπολογίζεται ότι οι μισοί περίπου από τους νεκρούς είναι τουρίστες από 36 χώρες. Στη χώρα έχει πληγεί η τουριστική υποδομή. Η κυβέρνηση έχει ζητήσει βοήθεια για την εξέταση DNA ώστε να καταστεί δυνατή η αναγνώριση των πτωμάτων.

• Μαλδίβες

Στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Μαλδίβων 20 από τα 199 κατοικημένα νησάκια έχουν υποστεί σχεδόν ολοκληρωτική καταστροφή. Ο τουρισμός κύρια πηγή εισοδήματος για τους κατοίκους, έχει πληγεί και τα περισσότερα από τα πολυτελή ξενοδοχεία θα παραμείνουν κλειστά για μήνες. Ο αριθμός των νεκρών ανέρχεται στους 82 ενώ 12.500 άτομα έχουν υποχρεωθεί να μετοικήσουν.

• Μαλαισία

Παρά τη γειννίαση της με το επίκεντρο του σεισμού η Μαλαισία υπέστη λιγότερες ζημιές επειδή τις ακτογραμμές της προστάτεψε από τα κύματα η Σουμάτρα. Έχουν καταμετρηθεί, μέχρι τώρα 68 νεκροί.

• Μπούρμα

Οι πληροφορίες για τα θύματα και τις ζημιές σ' αυτή τη χώρα είναι περιορισμένες και αναξιόπιστες καθώς η Μπούρμα διοικείται από στρατιωτική δικτατορία. Οι αρχές ανακοίνωσαν ότι 59 άτομα έχασαν τη ζωή τους.

• Σομαλία

Από τις Αφρικανικές χώρες η Σομαλία είναι εκείνη που υπέστη τη μεγαλύτερη απώλεια ζωής. 300 Σομαλοί πνίγηκαν ενώ 50.000 άλλοι έχουν μετακινηθεί. 1.180 σπίτια καταστράφηκαν και 2.400 ψαρόβαρκες χάθηκαν στα κύματα. Ο ΟΗΕ αντιμετωπίζει δυσκολίες στη διανομή της βοήθειας καθώς η χώρα δεν διαθέτει επαρκές οδικό δίκτυο ενώ οι αρχές δεν έχουν τον πλήρη έλεγχο καθιστώντας τις μετακινήσεις ανασφαλείς.

Τα στοιχεία είναι ενημερωμένα έως την 26 Ιανουαρίου 2005 και αντλήθηκαν από το BBC.

Η βοήθεια

Τα στατιστικά δεδομένα της αλληλεγγύης αποτελούν απτή απόδειξη της τεράστιας απήχησης που είχε η έκκληση για βοήθεια στα θύματα του παλιρροϊκού κύματος της 26ης Δεκεμβρίου 2004.

Η Ευρώπη

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως ανακοινώθηκε μετά τη συνεδρίαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο Στρασβούργο, θα δώσει 450 εκατομμύρια ευρώ σε ανθρωπιστική βοήθεια για τους πληγέντες σε διάφορες χώρες της ΝΑ Ασίας. Από αυτά τα 14 εκατομμύρια ευρώ θα είναι εισφορά στο Παγκόσμιο Πρόγραμμα Τροφίμων (World Food Programme) των Ηνωμένων Εθνών. Το ποσό αυτό επαρκεί για την αγορά 30.000 τόννων δημητριακών για την άμεση αντιμετώπιση των αναγκών διατροφής των επιζώντων.
- Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως ανακοίνωσε ο Επίτροπος αρμόδιος για το Εμπόριο P. Mandelson, θα θεσπίσει διευκολύνσεις δανεισμού ύψους 1 δισεκατομμυρίου ευρώ για τις επιχειρήσεις και τους οικονομικούς θεσμούς των πληγεισών περιοχών προκειμένου να ενισχυθεί η προσπάθεια οικονομικής ανασυγκρότησης.

Η Ελλάδα

- Το ύψος της ανθρωπιστικής βοήθειας που θα αποστείλει ή έχει ήδη στείλει η Ελλάδα ξεπερνά τα 20 εκατομμύρια ευρώ. Το ποσό αυτό είναι ένα από τα υψηλότερα της ΕΕ τηρουμένων των πληθυσμιακών αναλογιών. Από το ανωτέρω ποσό τα 4 εκατομμύρια ευρώ είναι κρατική βοήθεια και τα υπόλοιπα συνεισφορές των πολιτών μέσω των ΜΚΟ αλλά κυρίως μέσω των δύο τηλεμαραθώνων της αλληλεγγύης που διοργάνωσε η ΕΡΤ.
- Ήδη κρουαζιερόπλοιο έχει αποπλεύσει φορτωμένο με 800 τόνους ειδών πρώτης ανάγκης (ιατρικό και νοσοκομειακό υλικό, τέντες, ρουχισμό, κ.λπ.) για τη Σρι Λάνκα. Το πλοίο αυτό θα χρησιμοποιηθεί μετά ως πλωτό νοσοκομείο.

- Ο Υφ. Εξωτερικών, Ε. Στυλιανίδης, ανακοίνωσε ότι η Ελλάδα στέλνει επίσης εκτός από ιατρικό προσωπικό, μάντζερ ειδικούς στην αποκατάσταση κατεστραμμένων οικισμών και συνεργεία εκπαιδευμένα στη στήριξη κτιρίων.

Η συνεισφορά του Συνδέσμου

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου προσέφερε 800 ευρώ στον τηλεμαραθόνιο της ΕΡΤ υπέρ των θυμάτων του τσουνάμι.

Γενική Γραμματεία Ισότητας

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας άνοιξε λογαριασμό στην Εθνική Τράπεζα με αριθ. 654/480000-11 και καλεί όλες τις γυναικείες οργανώσεις και τους τομείς γυναικών των κομμάτων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων να συνεισφέρουν στην εκδήλωση αλληλεγγύης για τους πληγέντες στην Ν.Α. Ασία.

Το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου

Το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου άνοιξε ειδικό λογαριασμό στην Εθνική Τράπεζα με αριθ. 163/296048-68 για την ενίσχυση και περίθαλψη των θυμάτων του τσουνάμι.

